

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Методичні вказівки
до самостійної роботи
для студентів за напрямками підготовки
6.030505 “Управління персоналом
та економіка праці”, 6.030401 “Право”,
6.130102 “Соціальна робота”
денної форми навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
гуманітарних дисциплін
Протокол №8
від 29 березня 2013 р.

Історія України. Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів за напрямками підготовки 6.030505 “Управління персоналом та економіка праці”, 6.030401 “Право”, 6.130102 “Соціальна робота” денної форми навчання / Укл.: Карпова І.Г. – Чернігів, 2013. – 38 с.

Укладач: КАРПОВА ІРИНА ГОРАЦІЇВНА, кандидат педагогічних наук

Відповідальний за випуск: ЄМЕЦЬ НАТАЛІЯ АНАТОЛІЇВНА, завідувач
кафедри гуманітарних дисциплін, кандидат філософських наук,
доцент

Рецензент: КОЗИНЕЦЬ ОЛЕНА ГАВРИЛІВНА, завідувач кафедри історії та теорії держави і
права, конституційного та адміністративного права, кандидат історичних наук,
доцент Чернігівського державного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
2 ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	18
ТЕМА 1 СТАНОВЛЕННЯ ПЕРВІСНООБЩИННОГО ЛАДУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	18
ТЕМА 2 КНЯЖИЙ ПЕРІОД ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА...	19
ТЕМА 3 ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.....	21
ТЕМА 4 ВИНИКНЕННЯ ТА РОЛЬ КОЗАЦТВА В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.....	23
ТЕМА 5 В БОРОТБІ ЗА СТВОРЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ.....	24
ТЕМА 6 УКРАЇНА В ХVІІІ СТ.....	26
ТЕМА 7 УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ.....	27
ТЕМА 8 УКРАЇНА В 20-30-Х Р.Р. ТА В РОКИ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	28
ТЕМА 9 УКРАЇНА В ДР. ПОЛ. 40-Х- 90-Х Р.Р. ТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	31
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ.....	34
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	37
ДОДАТОК А – ТЕМИ РЕФЕРАТІВ	38

ВСТУП

Навчальній дисципліні “Історія України” належить важливе місце в системі сучасної освіти, оскільки професійно підготовлений працівник визначається не тільки глибокими спеціальними знаннями, а й високими громадянськими та патріотичними якостями. Вивчення історії України дозволяє майбутньому спеціалісту не просто ознайомитися з певними науковими знаннями, а й глибше зрозуміти закономірності історичного шляху українського народу, етапи його формування, успіхи і невдачі у державотворенні тощо.

Мета вивчення дисципліни – поглиблення знань студентів про сутність соціально-політичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються в сучасній Україні, їх об’єктивну зумовленість, взаємозв’язки та взаємозалежності.

Завдання курсу полягають у наступному:

- вироблення вмінь аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії,
- вироблення вмінь зіставляти історичні процеси з епохами, суспільно-політичними процесами у світовій історії,
- вироблення вмінь застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів;
- формування свідомості громадянина й патріота України.

Зв’язок з іншими навчальними дисциплінами. Навчальна дисципліна “Історія України” є базовою для вивчення таких дисциплін, як “Історія української культури”, “Історія економіки та економічної думки”, “Філософія”, “Основи педагогіки”, “Релігієзнавство”, “Політологія”, “Культурологія” та ін..

Після вивчення дисципліни студент має знати:

- що вивчає історія України, предмет цієї науки,
- основні джерела вивчення історії,
- періодизації минулого у світовій історії та історії України,
- дати і зміст найважливіших подій і процесів минулого, пов’язаних в першу чергу з політичними, етнічними, соціально-економічними, духовними процесами в Україні,
- становленням державності на українських землях, їх причини та наслідки,
- розуміти причинно-наслідкові зв’язки в історії.

вміти:

- працювати з науковою монографічною літературою та підручниками з історії;
- складати конспекти відповідей питань самостійного опрацювання;
- аналізувати історичний матеріал, встановлювати на основі аналізу причинно-наслідкові зв’язки в історії;
- самостійно поповнювати свої знання з історії України;
- застосовувати набуті знання в своїй подальшій учбовій діяльності при вивченні інших навчальних дисциплін.

Згідно з навчальним планом для студентів, що навчаються за напрямами підготовки 6.030505 “Управління персоналом та економіка праці”, 6.030401 “Право”, 6.130102 “Соціальна робота” історія України викладається в обсязі 90 годин, із яких для студентів напряму підготовки 6.030505 “Управління персоналом та економіка праці” на самостійну роботу відводиться 54 години, для студентів за напрямами підготовки 6.030401 “Право”, 6.130102 “Соціальна робота” – 58 годин (в таблиці “Структура навчальної дисципліни” (с. 17) зауважено, що для студентів напрямів підготовки “Право”, “Соціальна робота” на самостійне опрацювання питань двох останніх тем передбачено по дві години більше відповідно на кожну тему).

Завдання до самостійної роботи складені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВНЗ, узгоджені з навчальною програмою курсу і включають три змістовні модулі:

1. Становлення суспільства та державності на українських землях.
2. Україна в другій половині XVII-XVIII ст..
3. Україна в XIX-XX ст.. та на сучасному етапі.

Ці змістовні модулі охоплюють сімнадцять тем, за результатами вивчення яких проводиться підсумковий модульний контроль. Варіанти підсумкового модульного контролю складаються із лекційних питань, питань планів семінарських занять, самостійної роботи. Підсумком роботи з вивчення навчальної дисципліни є іспит.

Оскільки аудиторна кількість годин є недостатньою для опрацювання всіх питань, передбачених навчальною програмою, частину програмних питань з історії України студенти опановують самостійно. На самостійну роботу з історії України відводиться приблизно 2/3 навчальних годин, передбачених на вивчення даної дисципліни.

Самостійна робота – це організована викладачем активна розумова діяльність студентів, спрямована на виконання поставленої дидактичної мети (самостійного опрацювання навчальних питань, матеріалів лекцій, підготовки реферату чи постеру та їх презентація, вирішення творчого завдання і т.д.) в спеціально відведений для цього час (як правило, позанавчальний), хоча самостійна робота студентів може відбуватись і на семінарському занятті.

Важливим завданням сучасної вищої школи є підготовка високопрофесійного спеціаліста, здатного оперативно, творчо реагувати на складні проблеми сьогодення. Вирішення цього завдання потребує такої організації навчального процесу, за яким студент буде не лише пасивним слухачем готової навчальної інформації, а, в першу чергу, активним здобувачем нових необхідних для життя і успішної професійної діяльності знань.

Саме тому, згідно вимог Болонської системи, що поступово впроваджується у вищу освіту в Україні, навчально-виховний процес у вищій школі спрямований не лише на озброєння майбутнього спеціаліста глибокими спеціальними та загальноосвітніми знаннями, а й на те, щоб навчити студента самостійно оволодівати ними, творчо мислити, поповнюючи свої знання і активно застосовуючи їх на практиці. В процесі самостійної роботи з навчальною, науковою літературою, історичними джерелами виробляються вміння аналізувати матеріал, виділяти головну думку, робити самостійні висновки, при вирішенні історичних задач, кросвордів, інших творчих завдань відбувається розвиток творчого мислення, пізнавальної активності студентів. Отже, від успішної організації самостійної роботи студента залежить в цілому успіх підготовки його як майбутнього фахівця.

Обговорення питань і завдань, винесених на самостійне опрацювання, відбувається під час семінарського заняття (за потребою може здійснюватись і на консультації з предмета) поряд із розглядом основних теоретичних питань.

В процесі самостійної роботи студент має опрацювати, крім підручників, спеціальну літературу (уривки з джерел, монографії, наукові статті). Для отримання необхідної інформації доцільно використовувати і матеріали ЗМІ, зокрема, Інтернет, але використовувати цей матеріал критично, оскільки не вся інформація з Інтернет-джерел є в дійсності повністю достовірною.

Для опрацювання навчальної, наукової літератури та історичних джерел можна використати фонди наукових бібліотек м. Чернігова (працюючи у їх читальних залах):

1. Відділ соціально-правових документів наукової бібліотеки Чернігівського державного технологічного університету (у корпусі гурт. №3, вул.. 50 років ВЛКСМ, 1, тел. для довідок 5-64-16).
2. Наукова бібліотека Чернігівського національного університету імені Тараса Шевченка (вул. Гетьмана Полуботка, 53).
3. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені В.І. Короленка (пр. Миру, 41).

Студенти повинні мати на увазі, що оцінка (відповідні бали) за заняття виставляється викладачем не лише за висвітлену студентом інформацію (виступ, письмова робота), а й за активність на занятті, своєчасність виконання самостійної та індивідуальної роботи, вміння

роботи рецензію виступу колеги по групі, охайність ведення конспектів лекцій та папок самостійної роботи студентів.

Зверніть увагу на те, що всі питання самостійної роботи мають бути опрацьовані (письмово власноручно) на листках формату А-4 та зброшуровані у папці **для самостійної роботи студента**.

Крім того, кожен студент має вибрати одну тему для написання **реферату** (це індивідуальна самостійна робота студентів; перелік тем подано наприкінці планів самостійної роботи – див. додаток А, з розбивкою до кожного семінарського заняття), попередньо узгодивши її із старостою групи. Темі рефератів індивідуальної самостійної роботи присвячені історії, етнокультурним особливостям, видатним пам'ятним місцям, історії міст різних історико-етнографічних регіонів України (Східної Галичини, Закарпаття, Північної Буковини, Поділля та ін.). Крім того, студентам пропонується провести дослідження з історії походження власного прізвища та історії роду (скласти генеалогічне дерево своєї родини).

Вимоги до оформлення реферату:

1. Загальний обсяг – до 10 сторінок (формат листка А-4, 1,5 інтервал, 14 шрифт).
2. Перша сторінка – титульний аркуш (назва навчального закладу; назва теми реферату; прізвище та ініціали студента, який підготував реферат; прізвище та ініціали, посада викладача, який перевіряв реферат); друга сторінка – план реферату.
3. Додатки – ілюстрації, фотографії (ілюстративний матеріал може бути використаний і в тексті реферату) подаються після списку використаних джерел.

Для діагностики знань використовується модульно-рейтингова система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, рішення тестів, контрольних завдань під час виконання самостійної та контрольної роботи, під час опитувань студентів, підготовки ними постерів, творчих робіт, складання есе.

Дотримання даних методичних рекомендацій, сумлінне ставлення до відвідування лекцій та семінарських занять, виконання самостійної роботи, вимог викладача щодо навчального процесу забезпечить не тільки отримання позитивної оцінки, а й дозволить всебічно засвоїти матеріал курсу.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи контролю з відповідною оцінкою за кожний вид роботи:

- усний контроль (опитування);
- письмовий контроль;
- тестовий контроль (розв'язування тестів);
- створення постерів;
- написання рефератів, повідомлень, презентацій;
- складання есе;
- підготовка творчих робіт.

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СТАНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВНОСТІ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Тема 1. Вступ. Історія України як наукова і навчальна дисципліна

Предмет, завдання, методологічні принципи, джерела вивчення історії України як науки, що досліджує генезис і закономірності становлення та розвитку суспільства на українських землях, зокрема, й українського народу, його боротьбу за національно-державну незалежність, діяльність в соціально-політичній, інших сферах з давніх часів до сьогодення.

Значення вивчення історії України для підготовки майбутніх спеціалістів, її місце і роль в гуманізації діяльності людини.

Предмет навчального курсу “Історія України”. Значення навчальної дисципліни в системі підготовки фахівців. Завдання історії України як науки на сучасному етапі. Джерела вивчення історії України. Допоміжні історичні дисципліни та їх роль у вивченні минулого України. Періодизації минулого людства у світовій історичній науці. Наукова періодизація і характеристика основних етапів минулого України. Історіографія та посібники з історії України.

Тема 2. Становлення первіснообщинного ладу на території України

Початок людської цивілізації на території України. Поява перших гомінідів на території України. Найдавніші археологічні пам'ятки. Періодизація первіснообщинного ладу за даними археології. Характеристика основних етапів первіснообщинного ладу (палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, бронзовий вік). Становлення людського суспільства на території України. Еволюція господарського та духовного життя. Становлення родоплемінного ладу.

Тема 3. Етногенез слов'ян. Східні слов'яни

Пращури сучасних українців. Поняття народність, народ, нація, етногенез. Наша передісторія: трипільська доба, післятрипільська доба, скіфо-сарматська доба, слов'янська доба. Становлення української нації. Історіографія проблеми генезису українського народу. Основні концепції, підходи щодо формування та розвитку українського етносу.

Етногенез слов'ян. Проблема “прабатьківщини” слов'ян в історичній науці. Гіпотези етногенезу слов'ян. Український народ – автохтон на своїй землі. Концепція київської школи. В. Хвойка. О. Шахматов і теорія слов'янського міграціонізму. Сучасні погляди на проблему слов'янського етногенезу: В. Петров, Б. Рибаків та польські історики і т.ін. Сучасна українська історична наука про питання етногенезу слов'ян. Найдавніші писемні джерела про слов'ян. Венеди. Роль праць Іордана, Прокопія Кесарійського при дослідженні проблеми етногенезу слов'ян. Формування гілок слов'ян (західні, східні, південні слов'яни). Анти, склавіни. Розвиток суспільних відносин. Перші державні утворення східних слов'ян. Східні слов'яни на території України, їх господарство і світогляд.

Тема 4. Основні закономірності, суть і наслідки початкових етапів державотворення. Київська Русь в історії України

Концепції державності в українській історико-політичній науці. Історико-психологічні особливості формування української державності й права. Становлення і розвиток суспільних зв'язків в Україні в додержавний період: родина, рід, плем'я, поліси, союзи полісів і племен. Полісна організація суспільства представників трипільської та інших культур. Виникнення першопочатків держави в Україні в I тис. до н.е., характерні закономірності і особливості. Військова демократія як особлива форма організації суспільства.

Скіфо-сарматська держава: суспільний і державний лад, політико-адміністративний устрій. Характерні риси і особливості для народів скіфської держави. Становище в соціальній сфері кіммерійців, скіфів, сарматів, їх суспільство в плані досить суттєвого розшарування та диференційованості. Грецькі міста-поліси, Боспорське царство. Рабовласницькі системи на території Північного Причорномор'я.

Грецькі і римські впливи на розвиток української державності в скіфський період. Міграційні процеси народів на території України в першій половині I тис. н. е.

Слов'янський період розвитку української державності. Держави антів, готів, дулібів та ін. Особливості їх суспільного і державного ладу. Відродження військової демократії як переддержавного типу організації суспільства.

Утворення держави Русів і етапи її розвитку. Передумови утворення Давньоруської держави. Київська держава Аскольда та її роль у формуванні Київської Русі. Норманський фактор в історії східних слов'ян. Суспільна і державна організація Київської Русі. Становлення феодальних відносин.

Київська Русь – ранньофеодальна держава, її соціальна структура та соціальні відносини. Загальна характеристика Київської Русі за ознаками середньовічних держав. Реформи княгині Ольги, князів Святослава, Володимира, Ярослава Мудрого та їх значення у розбудові Руської держави. Роль князя, дружини, боярської думи та віча в політичній системі Русі. Прийняття християнства та роль нової релігії в східнослов'янському світі.

Проблеми етнічного походження Київської Русі. Етнічна структура Давньоруської держави. Концепції полі- та моноетнічності давньоруської народності. Міжетнічна толерантність в Київській Русі. Етнічні процеси в Київській Русі. Назви “Русь” та “Україна”. Формування єдиної східнослов'янської спільності. Проблема існування української народності в Давньоруській державі (XI-XII ст.). Історіографія питання.

Процес політичної децентралізації Київської Русі. Утворення окремих земель Київської Русі. Любецький з'їзд та його наслідки. “Колективний сюзеренітет” руських князів в XII-XIII ст. Половці - каталізатор внутрішніх протиріч у Київській Русі. “Монгольський фактор” у світовій історії. Експансія монголо-татар на руській землі.

Тема 5. Княжий період історії України. Галицько-Волинська держава

Феодальна і політична роздробленість держави Русів. Причини політичної децентралізації. Утворення нових держав: Галицького, Волинського, Київського, Переяславського, Чернігівського та інших князівств. Завоювання українських земель татаро-монголами та їх вплив на державний лад українських князівств у другій половині XIII ст.

Утворення Галицько-Волинської держави. Основні періоди існування. Роман Мстиславич. Д. Галицький. Суспільна організація Галицько-Волинського князівства, його соціальна структура, економічний, культурний розвиток.

Пріоритети зовнішньої політики України в контексті геополітичного розвитку часів Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Політика Галицько-Волинської держави в колі європейських держав (Польща, Угорщина, Чехія, Австрія, Литва, Тевтонський орден). Відносини з Ватиканом.

Галицько-Волинське князівство - спадкоємець державницьких і соціокультурних традицій Київської Русі. Проблема спадщини Київської Русі: історіографічна традиція.

Тема 6. Українське суспільство в др. пол. XIV- XVII ст.

Геополітичні тенденції стосовно України в XIV-XVIII століттях.

Входження українських земель до складу Литовської держави та особливості в ній соціальної структури і соціальних відносин. Наступ Литви на українські землі і включення в її склад Волині, Чернігово-Сіверщини, Переяславщини, Київщини, Поділля. Ольгерд. Взаємовідносини Литви та Золотої Орди та їх наслідки. Утворення Литовсько-Руської

держави з певною автономією українських земель. Особливості політичного становища українських земель у складі Великого князівства Литовського.

Польсько-литовські унії та їх наслідки для соціального розвитку України. Закабалення українського селянства, денаціоналізація української шляхти, певна зміна статусу українського міщанства у зв'язку з наданням ряду міст Магдебурзького права. Спільна боротьба українського і литовського народів проти татаро-монголів. Включення земель Південно-Західної Русі до складу Великого князівства Литовського і Речі Посполитої Польської. Соціально-політична організація українського суспільства в XIV-XVІст. Політико-адміністративна залежність історично українських територій від ряду інших європейських держав.

Особливості литовської експансії на українські землі: етнополітичні виміри. Міжетнічні процеси в контексті польсько-литовських уній.

Боротьба Польщі за українські землі. Зовнішня політика Казимира та її наслідки.

Наступ на українські землі Польщі. Кревська унія (1385 р.) та її наслідки. Загарбання Польщею Галичини, Західного Поділля. Боротьба Литви за автономію князівства. Вітовт. Вільненська унія та її наслідки. Наступ лицарів Тевтонського ордену та його наслідки. Подальше зближення Литви та Польщі. Городельська унія. Ліквідація удільних українських князівств. Люблінська унія та її наслідки. Полонізація української еліти. Місце та роль української шляхти в Речі Посполитій.

Включення Молдавського князівства з Буковиною і Бессарабією до складу Туреччини, Закарпаття до Угорщини. Південна Україна під владою турецького султана. Боротьба Литви і Московії за давньоруську спадщину. Захоплення нею Чернігово-Сіверщини. Повстання М. Глинського та його значення.

Тема 7. Литовсько-польський період історії України

Включення українських земель в склад Литви, Польщі та ін. держав. Особливості перебування в складі цих держав. Утворення Кримського ханства, його підпорядкування Туреччині. Вторгнення татар на українські землі та їх наслідки.

Етнополітичний контекст української історії. Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України. Регіони як об'єкт вивчення: Буковина, Волинь, Галичина, Закарпаття, Слобожанщина та ін. Поняття "історико-етнографічний регіон" в історичному контексті. Критерії етнічної приналежності. Причини дезінтегративних процесів в українському суспільстві та формування історико-етнографічних регіонів. Обумовленість та форми проявів етнокультурних особливостей українців в етнорегіональному вимірі. Етнокультурні регіони як об'єкти етнополітики держав, у складі яких вони знаходились. Релігійні та міжконфесійні процеси в Україні у XIV – XVII ст. Релігійна унія: взаємовплив релігійних та етнічних процесів. Проблема формування української народності. Соціальна стратифікація. Господарське та культурне життя у литовсько-польську добу.

Тема 8. Виникнення та роль козацтва в історії України

Боротьба українського народу проти поневолювачів. Виникнення козацтва.

Причини і джерела виникнення козацтва, його соціальна база і організаційна структура першого періоду існування. Військове мистецтво козацтва. Побут, звичаї, традиції українського козацтва. Реєстрові та нереєстрові козаки. Запорозька Січ – антипод феодально-станової Речі Посполитої. Запорозька Січ: суспільно-політичний лад. Участь українського козацтва у суспільно-політичному житті Європи. Видатні козацькі гетьмани України. Історичне значення козацтва та Запорізької Січі в історії України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

УКРАЇНА УДР. ПОЛ. XVII – XVIII ст.

Тема 9. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. та її сучасна оцінка.

Руїна в історії України та її наслідки

Україна в складі Речі Посполитої напередодні повстання Б. Хмельницького. Становища різних верств українського суспільства. Ослаблення королівської влади в Речі Посполитій. Релігійні проблеми. Початок повстання в Україні в 1648 р., його причини, наслідки.

Основні етапи визвольної боротьби українського народу проти Польщі, її рушійні сили.

Основні чинники у відродженні української державності.

Програма Б. Хмельницького щодо побудови української козацької держави на основі ідеї української соборності. Організація і розвиток української козацької держави в другій половині XVII ст., її територія та устрій.

Зовнішня політика Б. Хмельницького, його союз із кримськими татарами проти Речі Посполитої. Молдавські походи. Союз із Туреччиною, українсько-московські зв'язки під час визвольної війни.

Переяславська угода 1654 р. та її оцінка. Березневі статті та їх наслідки. Оцінка діяльності Б. Хмельницького в історіографії. Видатні козацькі ватажки Визвольної війни.

Московсько-українська війна з Польщею (1654-1656). Укладення Вільненського миру між московським царем і поляками в 1656 р.

Порушення Москвою Переяславського договору. Новий польський наступ на Україну. Політичні плани Б. Хмельницького. Союз із Швецією і Трансільванією. Україна після смерті Б. Хмельницького. Загальна характеристика періоду Руїни в історії України.

Тема 10. В боротьбі за створення незалежної держави

Гетьман І. Виговський. Гадяцький трактат і його сучасна оцінка.

Боротьба з Московією. Ю. Хмельницький. Переяславські статті 1659р. Війна з Польщею. Слободищенський трактат та його наслідки. Поділ України на Лівобережну і Правобережну.

Початок Руїни в Україні. Заходи Туреччини і Польщі щодо колонізації Правобережної України. Андрусівське перемир'я 1667 р. Укладення “Трактату про вічний мир” Московією і Польщею і його наслідки для України. Підпорядкування Української церкви московському патріархові.

Елементи автономії в політичному ладі Гетьманщини. П. Дорошенко і союз з Туреччиною. Бучацька угода 1672 р. І. Самойлович.

Причини поразки українського національно-визвольного руху другої половини XVII ст. Уроки періоду Руїни.

Тема 11. Україна в кінці XVII – першій половині XVIII ст.

Особливості політичного становища окремих регіонів України наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Становище українських земель в складі Речі Посполитої. Ліквідація козацького устрою на Правобережній Україні. С. Палій. Повстання на Правобережжі 1702-1704 років.

Гетьманування І. Мазепи, його політична діяльність. Участь України в Північній війні. Шведсько-український союз. Похід Карла XII на Україну. Втрата повної самостійності України після Полтавської битви 1709 р.

Політика Петра I щодо України. Оцінка особи і діяльності І. Мазепи. Деморалізація української козацької старшини. Нищення української закордонної торгівлі, національних козацьких збройних сил, втручання в справи релігії і культури. П. Полуботок і його діяльність, оцінка в історіографії.

Перша українська політична еміграція. П. Орлик та його діяльність.

Тема 12. Україна у XVIII ст.

Україна в часи правління Д. Апостола. “Рішительні пункти”. Україна у 30-40 р.р. “Правління Гетьманського Уряду”. Україна за часів останнього гетьмана К. Розумовського.

Українська політика Катерини II. Скасування гетьманщини та козацького політичного і соціального устрою. Ліквідація царизмом Запорізької Січі і подальша доля козацтва. П. Калнишевський. Значення української козацької державності – Гетьманщини.

Підкорення Росією Кримського ханства, його значення для історії України і Східної Європи. Освоєння Півдня України.

Польське панування на західноукраїнських землях і Правобережній Україні. Народні рухи в Україні в другій половині XVII - XVIII ст.. Імперська політика Росії, Пруссії та Австрії в Європі в XVIII ст. та її наслідки. Поділи Речі Посполитої - початок нового періоду в історії України, їх наслідки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 УКРАЇНА У XIX-XX ст. ТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Тема 13. Україна в складі Російської імперії

Характеристика економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії в дореформений період. Імперські реформи та їх наслідки для економічного розвитку українських земель. Модернізація економіки України в XIX столітті. Капіталізація економічного розвитку України та тенденції консолідації українських земель. Особливості економічного розвитку України як національної окраїни (колонії) Російської імперії. Переселення селян до Сибіру та на Далекий Схід. Східна міграція. Початок, розвиток. Розселення українців на території Російської імперії.

Колоніальний характер російської економічної політики в Україні. Роль закордонного капіталу в економічному розвитку України. Україна в світовій економіці.

Політичне становище в Україні після поразки революції 1905-1907 рр.. Обмеження розвитку демократичних тенденцій у галузі освіти, науки, національному русі. Аграрна політика П.А.Столипіна в Україні та її економічні та політичні наслідки. Українське питання в IV Думі.

Суперечності імперіалістичних держав навколо українських земель. Передумови, причини, початок та характер першої світової війни. Ставлення до війни в Україні різних політичних партій, громадських рухів і класів.

Воєнні дії на території України в 1914 р. Галицька битва. Окупація російськими військами Східної Галичини і Північної Буковини.

Хід воєнних дій на землях України у 1915 р. Наступ німецько-австрійських військ на Галицькому фронті. Горлицький прорив. Поразки і відступ російської армії. Залишення Галичини і частини Волині. Наступ російської армії влітку 1916 р. на Південно-Західному фронті. Брусилівський прорив. Участь у військових діях Українських Січових Стрільців у складі австро-угорської армії. Бойовий шлях УСС та його оцінка в українській історії. Національно-патріотична діяльність української інтелігенції в організації допомоги населенню України.

Тема 14. Українські землі під владою Австрійської імперії

Характеристика економічного розвитку українських земель у складі Австрійської імперії в дореформений період. Марія-Терезія. Йосиф II. Імперські реформи та їх наслідки для економічного розвитку західноукраїнських земель. Модернізація економіки Західної України в XIX столітті. Капіталізація економічного розвитку України та тенденції

консолідації українських земель. Особливості економічного розвитку України в складі Австро-Угорщини.

Взаємовідносини та боротьба українського капіталу з іноземним (німецьким, австрійським і т.д.). Колоніальний характер австрійської економічної політики в Україні.

Роль закордонного капіталу в економічному розвитку Західної України. Західна Україна в світовій економіці.

Початок масової еміграції українців з Австро-Угорщини.

Історичні процеси в міграційних та еміграційних явищах українців. Еміграція як соціально-економічне і політичне явище. Причини еміграції.

Еміграція українців до країн західної Європи. Перша хвиля: еміграція українців до 1914 року. Друга хвиля: у міжвоєнний період. Третя хвиля: друга світова війна та “переміщені особи”. Четверта хвиля: Україна в період незалежності. Розселення українців в сучасному світі. Масова українська еміграція.

Східна українська діаспора. Західна українська діаспора. Необхідність активізації українства для розбудови власної держави.

Внесок українців у політику, науку, культуру, мистецтво, господарське життя, церкву, в державах, де вони проживають.

Українська діаспора сьогодні та Україна.

Тема 15. Українське національне Відродження

Українське національне Відродження кінця XVIII - XIX століття: причини, суть, наслідки, основні етапи. Вплив ідейних течій та історичних подій Західної Європи на процеси українського національного Відродження.

Французька революція кінця XVIII ст. та нові ідеї в Європі. Ідея народоправства. Поява політичної концепції нації. Етнічна концепція нації. Виникнення української інтелігенції. Початок національного відродження “недержавних” націй. Відродження слов'янських народів. Україна в європейській політиці кінця XVIII - початку XIX ст. Місія Капніста в Берліні (квітень 1791 р.) Основні етапи українського національного відродження: фольклорно-етнографічний, культурницький, політичний.

Відтворення національної історії, фольклорно-етнографічні студії, розвиток української мови та літератури. Харківська романтика. Процеси національного відродження на Правобережній Україні: хлопоманство.

Початок національного відродження в Галичині. Перетворення греко-католицької церкви на провідну силу українського національного відродження на західноукраїнських землях. І.Могильницький, І.Снігурський та ін. “Руська трійця”. Революція 1848 р. та перші політичні рухи галицьких українців. Перша політична організація - Головна руська рада. Кирило-Мефодіївське братство. Поява першої української політичної програми Нового часу.

Синтез романтизму, ідей всеслов'янської єдності, соціального утопізму та християнських ідей. Українське месіанство. Діяльність “Основи”. Просвітницька робота української інтелігенції. Українські громади. Суспільно-політичний рух на західноукраїнських землях. “москвофільство”, “народовство”.

Русько-українська радикальна партія (1890 р.)

Спроба поєднання “соціального” та “національного” в програмах галицьких політичних організацій. Політична доба українського Відродження. “Братство тарасівців”. Перші політичні партії в Східній Україні та їх програмні засади, Основні течії українського політичного руху: самостійницько-націоналістична, ліберально-демократична, соціал-демократична (соціалістична).

Парламентська та позапарламентська діяльність українських політичних партій. Український рух напередодні I світової війни. Етнічні процеси в Україні. Проблема формування української нації.

Дискусії про “класовість” та “безкласовість” української нації.

Тема 16. Україна в 20-30-х р.р. та в роки II світової війни

Національно-визвольні змагання українського народу в 1917-1921рр.

Назрівання революційної ситуації в Росії у кінці 1916 - на початку 1917 р. та переростання її у революцію. Вплив подій Лютневої революції на Україну. Демократизація суспільно-політичного життя.

Заснування Української Центральної Ради (УЦР), її соціальна база і програма. Україна в період діяльності УЦР. Соціально-економічна, політична, культурна та міжнародна діяльність УЦР. Універсали УЦР та історичні умови їх прийняття. Завершення доби УЦР. П. Скоропадський. Українська Гетьманська держава. Основні напрями діяльності гетьманського уряду. Падіння гетьманщини. Директорія та її програма, наслідки діяльності. Боротьба за встановлення радянської влади в Україні та її наслідки. Підсумки і уроки української революції 1917-1920 рр.

Національно-державне будівництво. Входження України до СРСР. Українізація. Обмеження національних прав у період 30-х років української республіки в процесі створення адміністративно-бюрократичної системи в СРСР.

Західноукраїнські землі в 1917-1918р. р. Розвал Австро-Угорської імперії. Становище східної Галичини. Західноукраїнська Народна Республіка. ЗУНР після Акту Злуки з УНР. Буковина, Закарпаття. Окупація Західноукраїнських земель Польщею, ліквідація державотворчих здобутків українців. Західноукраїнські землі в 20-30-х роках. Режим соціального і національного гноблення в Галичині, Буковині, Закарпатті. Розвиток національно-визвольного руху.

Процес формування та становлення радянської держави в Україні 1917-1920 рр. Прийняття III Всеукраїнським з'їздом Рад першої Конституції УСРР. Утворення Союзу РСР та входження до нього України. Союзний договір від 30 грудня 1922 р., його політична оцінка. Конституція СРСР від 31 січня 1924 р.. Утворення в жовтні 1924 р. в складі УСРР Молдавської автономії.

Реформування адміністративно-територіального устрою УСРР в другій половині 20-х – першій половині 30-х років. Перенесення столиці з Харкова до Києва в січні 1934 р. Прийняття нової Конституції УРСР в 1937 р. Вступ Червоної армії на західноукраїнські землі у вересні 1939 р. Їх возз'єднання з Радянською Україною.

Україна в системі міждержавних відносин початку 20-х років.

Друга хвиля української еміграції, її соціально-політична характеристика та особливості. Соціально-економічні перетворення в УСРР на основі нової економічної політики. Сталінська політика “соціалістичного штурму”. УСРР - головний плацдарм форсованої індустріалізації. Колективізація українського села, методи її здійснення та соціально-економічні наслідки. Голодоиор 1932-1933 р.р.

Світова економічна криза кінця 20-х - початку 30-х років і її вплив на життя українського народу. Культура в системі суспільних відносин 20-30-х років. Українське національно-культурне відродження 20-х років. Українізація, її суть та наслідки. Сталінізм і трагічна доля української інтелігенції. Примусове вилучення релігії із сфери культурного і духовного життя українського народу.

Націоналізм як світове суспільно-політичне явище 20-30-х років. Українська національна ідея: від ліберального до інтегрального націоналізму. Д. Донцов. Український націонал-комунізм. М. Волобуєв, М. Хвильовий, О. Шумський, М. Яворський. Націоналізм як явище всеукраїнського змісту і значення. Проблеми національної самовизначеності і державотворення і діяльності українських націоналістів. Є. Коновалець, А. Мельник, С. Бандера.

Україна в міждержавних відносинах кінця 20-30-х років. Проблеми створення колективної безпеки в Європі. Українське питання в східноєвропейській політиці. Українське питання в німецькій зовнішній політиці між двома світовими війнами. Мюнхенська угода і боротьба за “чехословацьку спадщину” - Закарпатську Україну. Проголошення автономної Карпатської України та її вплив на східноєвропейську політику.

Причини другої світової війни. Західна Україна в колі геополітичних інтересів Німеччини і Радянського Союзу. Пакт про ненапад між СРСР і фашистською Німеччиною. Таємний протокол і питання українських земель.

Початок другої світової війни. Напад фашистської Німеччини на Польщу. Військові дії Червоної Армії на західноукраїнських землях. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Врахування етнічного принципу при визначенні лінії кордонів. Приєднання до УРСР Західної України, Галичини й Волині. Оформлення її нового державно-політичного і територіального статусу. Утворення сталінського тоталітарного режиму на західноукраїнських землях. Включення до складу УРСР Північної Буковини та українських придунайських земель.

Напад фашистської Німеччини на СРСР. Україна в плані “Барбаросса”. Мобілізація економічного, суспільно-політичного і воєнного потенціалу країни на відсіч ворогу. Відступ Червоної Армії та його причини. Київська оборонна операція. Проголошення Акта відновлення державності України 30-го червня 1941 р. і його оцінка.

Розгром німецьких армій під Москвою і бої в Україні. Союз держав і народів у боротьбі проти фашистського блоку. Посилення руху Опору в поневолених країнах Європи. Участь громадян України в європейському русі Опору.

Фашистська окупація України. Встановлення німецько-фашистського “нового порядку”. Розчленування України. Пограбування національних багатств. Масовий терор. Геноцид єврейського населення. Вивезення робочої сили до Німеччини.

Всенародна боротьба в тилу фашистських загарбників.

Посилення визвольної боротьби на окупованій території України під впливом перемог Червоної Армії в Сталінграді, під Курськом, на Лівобережній Україні. Партизанські краї і зони. Рейди партизанських з’єднань С. Ковпака, О. Федорова, М. Наумова. Нелегальний ЦК КП(б)У. Діяльність Українського штабу партизанського руху. Т. Строчак.

Трудовий вклад працівників підприємств, організацій та установ, евакуйованих з України. Діяльність Академії наук республіки, письменників, поетів, художників, кінематографістів. Підготовка кадрів в Українському об’єднаному державному університеті та інших евакуйованих вузах України.

Звільнення України від німецько-фашистських окупантів. Бойові дії УПА проти частин Червоної Армії. Початок відбудови народного господарства. Участь радянських республік у відбудові економіки України. Вклад визволених районів в остаточну перемогу над ворогом. Допомога відродженню України з боку Канади і США.

Закінчення другої світової війни. Вклад України в розгром гітлерівської Німеччини та її сателітів.

Тема 17. Україна в др. пол. 40-х -90-х р.р. та на сучасному етапі

Українська РСР на міжнародній арені. Подальше об’єднання історично українських земель в складі УРСР. Питання західних кордонів СРСР на Кримській і Потсдамській конференціях. Урегулювання територіальних питань між СРСР, Польщею і Чехословаччиною. Радянсько-чехословацький договір про входження Закарпаття в УРСР. Перебудова державних, партійних органів республіки у зв’язку з переходом до умов мирного часу. Участь України в Установчій конференції по створенню ООН. Україна - член ООН. Уроки другої світової війни. II світова війна в радянській і західній історіографії.

Україна в системі міжнародних відносин. Возз’єднання українських земель в єдиній Українській державі. Рішення Президії Верховної Ради СРСР (19 лютого 1954 р.) про передачу Криму від РРФСР до УРСР та його правова основа. Участь України в ООН та інших міжнародних організаціях.

Соціально-економічний розвиток України в умовах переходу до мирного будівництва. Наслідки війни та німецько-фашистської окупації в Україні. Трудовий героїзм українського народу. Розвиток промисловості і сільського господарства. Голод в Україні 1946-1947 рр. Колективізація в західних областях республіки, її особливості.

Суперечливий характер суспільно-політичного життя. Сталінська антинаціональна політика в Україні. Діяльність Л. Кагановича в республіці. Чистка національних кадрів.

Посилення репресивного режиму в Західній Україні. Політична платформа і тактика боротьби ОУН-УПА в 1945-1953 роках. Репресивні дії радянських каральних органів. Масова депортація населення західних областей республіки. Операція "Вісла". Ліквідація греко-католицької церкви.

Україна після смерті Й. Сталіна. Хрущовська "відлига". Пошуки нових підходів до розв'язання проблем суспільно-політичного життя. Згорання демократії, посилення бюрократизму. Прояви автономістських тенденцій, самоутвердження України, захисту мовних і культурних прав українців. П. Шелест. Деформації історичної пам'яті українського народу і насадження національного нігілізму. Політика русифікації та етнополітичні наслідки. В. Щербицький.

Зародження дисиденства. Правозахисний рух.

Об'єктивна зумовленість необхідності докорінних змін у всіх сферах життя країни, республіки. М. Горбачов. Проголошення перебудовчих процесів. Аварія на Чорнобильській АЕС та її наслідки.

Зростання суспільно-політичної активності населення України наприкінці 80-х - початку 90-х років. Декларація про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.).

Формування нової геополітичної ситуації в світі і криза суспільної системи соціалізму. Проголошення незалежної України - закономірний етап утворення української державності. Всеукраїнський референдум 1991 року та його значення. Обрання Л. Кравчука Президентом країни. Біловезька угода. Політичні, економічні та юридичні підстави створення Співдружності Незалежних Держав (СНД). Розпад СРСР та його наслідки.

Основні проблеми національно-державного відродження суверенної України на початку 90-х років. Події Акту проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991р. та вибори президента України. Розбудова основ та структур української держави.

Подальші кроки в державному будівництві України. Прийняття 28 червня 1996р. Конституції України. Реформування збройних сил України. Дипломатичне визнання України. Міжнародна політика України.

Міжнародні відносини України на сучасному етапі. Головні засади зовнішньої політики України. Відносини з Росією. Курс на європейську інтеграцію. Україна і СНД.

Основи зовнішньополітичної діяльності української держави. Україна - один з фундаторів СНД. Участь в міжнародних, міждержавних організаціях і структурах. Прийняття України у вересні 1995р. до ПАРЄ. Зовнішня і внутрішня політика держави у співвідношенні та взаємодії.

Геополітичне самовизначення України (1991-2003 рр.). Україна у зарубіжних доктринах та стратегіях кінця ХХ ст. Місце і роль України в світовому геополітичному просторі. Зовнішньополітична орієнтація держави на початку ХХІ ст.

Партійне життя. Формування багатопартійної системи. Заборона КППС і відродження на її основі партій лівого та крайнього лівого спрямування. Поява партій демократично-центристської та правої орієнтації. Формування багатопартійної системи в Україні. Суспільно-політичні рухи в умовах становлення незалежності.

Соціальна політика в контексті нових реалій. Культура, освіта та наука в умовах функціонування суверенної держави. Українська церква та проблеми духовного відродження нації. Відродження історичної і культурної спадщини українського народу.

Культура і спорт в Україні. Свобода творчості і матеріально-фінансові проблеми культурологічних галузей. Мовна ситуація. Труднощі утвердження української мови в усіх сферах суспільного життя. Преса і книговидавнича справа. Кіно, телебачення, радіо, театр. Народна освіта та вища школа, їх реформування. Наука, українська і світова культура. Співпраця в галузі культури з українською діаспорою. Участь українських спортивних команд в Олімпійських іграх, в європейських та світових чемпіонатах. Професіоналізація спортивного руху.

Духовне життя в Україні. Свобода віросповідання. Наявність різних релігійних конфесій та їх співіснування. Проблеми в українській православній церкві. Участь церкви в громадському житті держави.

Міжконфесійні відносини на сучасному етапі. Українська діаспора. Етапи розселення. Українці США. Канадські українці. Українці Латинської Америки та Австралії. Європейська діаспора. Східна діаспора. Українці в Росії. Діаспора в інших країнах.

Таблиця 1.1 – Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма						Заочна форма					
	усього	В тому числі					усього	В тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль №1. СТАНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВНОСТІ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ												
Тема 1. Вступ. Історія України як наукова і навчальна дисципліна	2	2				-						
Тема 2. Становлення первіснообщинного ладу на території України	6	2	2			2						
Тема 3. Етногенез слов'ян. Східні слов'яни.	4	2				2						
Тема 4. Основні закономірності, суть і наслідки початкових етапів державотворення. Київська Русь в історії України	4	2				2						
Тема 5. Княжий період історії України. Галицько-Волинська держава	4		2			3						
Тема 6. Українське суспільство в др. пол. XIV- XVII ст.	2	2										
Тема 7. Литовсько-польський період історії України	4		2			2						
Тема 8. Виникнення та роль козацтва в історії України	4		2			4						
Разом за змістовим модулем 1	30	10	8			15						

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль №2. УКРАЇНА У ДР. ПОЛ. XVII – XVIII ст.												
Тема 9. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. та її сучасна оцінка. Руїна в історії України	7	2	2			4						
Тема 10. В боротьбі за створення незалежної держави	8		-			2						
Тема 11. Україна в кінці XVII-XVIII ст.	7	2	2			2						
Тема 12. Україна в XVIII ст.	8	-	-			4						
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4			12						
Змістовий модуль №3. УКРАЇНА У XIX-XX ст. ТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ												
Тема 13. Україна в складі Російської імперії	5	2				3						
Тема 14. Українські землі під владою Австрійської імперії	5	2				3						
Тема 15. Українське національне відродження	6		2			3						
Тема 16. Україна в 20-30-х р.р. та в роки II світової війни	7		2			9/11						
Тема 17. Україна в др. пол. 40-х -90-х р.р. та на сучасному етапі	7		2			9/11						
Разом за змістовим модулем 3	30	4	6			27/31						
Усього годин	90	18	18			54/58						

2 ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1 СТАНОВЛЕННЯ ПЕРВІСНООБЩИННОГО ЛАДУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

1.1 Робота над лекційним матеріалом та самостійне вивчення наступних питань:

1. Значення вивчення історії України для підготовки майбутніх спеціалістів, її місце і роль в гуманізації діяльності людини.
2. Допоміжні історичні дисципліни та їх роль у вивченні минулого України.
3. Перший, другий, третій суспільні поділи праці та наслідки цих процесів.
4. Залізний вік на території України. Кіммерійці. Скіфо-сарматський період історії України.
5. Антична колонізація Північного Причорномор'я.
6. Заповнити таблицю “Характеристика періодів первіснообщинного ладу”.

Таблиця 2.1- Характеристика періодів первіснообщинного ладу

Назва періоду п/о ладу	Хронологічні рамки	Тип людини	Стоянки, житло	Господарська діяльність, знаряддя праці	Світоглядний і культурний розвиток	Історичне значення

1.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Закарпаття.
2. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Закарпаття.
3. Історія міста Ужгород. Пам'ятні місця Закарпаття.
4. Історія прізвища моєї родини.
5. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Яке значення має вивчення історії для майбутнього фахівця?
2. Які Ви знаєте допоміжні історичні дисципліни, яка їх роль у дослідженні процесів минулого?
3. Яку періодизацію минулого запропонував Л.Г. Морган, К. Маркс, на які періоди прийнято поділяти минуле людства у світовій історіографії?
4. В чому полягає специфіка при визначенні основних періодів минулого України?
5. Які наслідки для суспільного розвитку (виникнення майнової і соціальної нерівності, класів, держав) на території України мали I, II та III поділи праці, в чому їх суть?
6. Чому залізний вік називають періодом розкладу первіснообщинних відносин і утворенням перших державних формувань? Обґрунтувати.
7. Який вплив на цивілізаційний розвиток слов'янського світу мала антична колонізація Північного Причорномор'я?

Джерела

1. Геродот із Галікарнасу. Скіфія. Найдавніший опис України з V століття перед Христом. – К.,1992.
2. Иордан. О происхождении и деяниях гетов. – М.,1960.

3. Коротке зведення писемних джерел про слов'ян (I –поч. II тис. н.е.) // Давня історія України. – К., 1995. – Кн.2.
4. Прокопий из Кесарии. Война с готами. – М.,1950.
5. Січинський В. Чужинці про Україну / В. Січинський. – К.,1992.
6. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Борисенко В.Й. Курс української історії. З найдавніших часів до XIX століття / В.Й. Борисенко. - К.: Либідь, 1996. – 616 с.
2. Бойко О.Д. Історіографія історії України: Навчально-методичний посібник // О.Д. Бойко, Є.М. Луняк. – Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. – 44 с.
3. Давня історія України : в 2-х кн. / [керівн. автор. колект. П. П. Толочко]. – К. : Либідь, 1994. – Кн. 1. – 1994. – 240 с.
4. Допоміжні історичні дисципліни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: histua.com/knigi/istoriya-ukraini-v...
5. Дорошенко Д. Нарис історії України : в 2 т. / Д. Дорошенко. – К. : Глобус, 1991. – Т.1. – 1991. – 238 с.
6. Дорошенко Д. Нарис історії України : в 2-х томах / Д. Дорошенко. – К., Глобус, 1991. – Т. 2. – 1991. – 349 с.
7. Іщенко Я.О. Геральдика в Україні: історіографія проблеми (60-ті – 90-ті рр. XX ст.)/ Я. О. Іщенко // Український історичний журнал (далі УІЖ).- 2002. - №3.
8. Історичне джерелознавство / Я.С.Калакура, І.Н.Войцехівська, С.Ф.Павленко та ін. – К.: Либідь, 2002. – 488 с.
9. Залізняк Л. Україна в колі світових цивілізацій: [Наук.-метод. розробка] / Л. Залізняк. – К., 2006.
10. Каденюк О. С. Історія України : навч. посіб. / О. С. Каденюк. – К. : Кондор, 2008. – 408 с.
11. Калакура Я. С. Українська історіографія: [Курс лекцій] / Я.С. Калакура. – К., 2004.
12. Король В. Ю. Історія України : навч. посіб. / В. Ю. Король. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2005. – 496 с.
13. Остафійчук В. Ф. Історія України : сучасне бачення : навч. посіб. / В. Ф. Остафійчук. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2004. – 390 с.
14. Полонська-Василенко Н. Історія України : в 2-х томах. / Н. Полонська-Василенко. – К. : Либідь, 1993. –Т. 1. – 1993. – 640 с.
15. Українські історики. Бібліографічний довідник. – Випуск 3. – Серія “Українські історики”. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010.
16. Чмихов М.О. Археологія та стародавня історія України. Курс лекцій / М.О. Чмихов, Н.М. Кравченко, І.Т. Черняков. - К., 1992.

ТЕМА 2 КНЯЖИЙ ПЕРІОД ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА

2.1 Робота над лекційним матеріалом та самостійне вивчення наступних питань:

1. Поняття народність, народ, нація.
2. Становлення і розвиток суспільних зв'язків в Україні в додержавний період: родина, рід, плем'я, союзи племен.
3. Військова демократія як особлива форма організації суспільства.
4. Норманський фактор в історії східних слов'ян.
5. Внутрішня і зовнішня політика перших Рюриковичів. Реформи княгині Ольги та їх значення.
6. Язичницькі вірування давніх слов'ян. “Пантеон Володимира”.
7. Прийняття християнства та роль нової релігії в східнослов'янському світі.

8. Формування удільних князівств. Любецький з'їзд 1097 р. та його значення.
9. Проблема існування української народності в Давньоруській державі (XI-XII ст.). Історіографія питання.
10. "Монгольський фактор" у світовій історії. Експансія монголо-татар на руські землі.
11. Кочові сусіди Русі: печеніги, торки, половці. Кочівники на службі руських князів.
12. Розвиток міст на Русі, їх класифікація.
13. Проблема спадщини Київської Русі, її історичне значення.
14. Політика Галицько-Волинської держави в колі європейських держав (Польща, Угорщина, Чехія, Австрія, Литва, Тевтонський орден). Відносини з Ватиканом.

2.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Полісся. Пам'ятні місця Полісся.
2. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Полісся.
3. Історія Києва, Чернігова, Житомира.
4. Історія міст Полтава, Суми.
5. Історія прізвища моєї родини.
6. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Що означають терміни "народність", "народ", "нація", що між ними спільного і відмінного?
2. Які наслідки для суспільного розвитку на українських землях мав розклад родоплемінного ладу і утворення територіальної общини?
3. Чому військову демократію можна назвати проміжною формою організації суспільних відносин між первіснообщинним ладом і державою?
4. Яку роль у державотворчих процесах на Русі відіграли нормани і кочові народи?
5. Які факти свідчили, що перші спроби хрещення Русі відбувались задовго до князя Володимира Великого, які наслідки для Русі мала релігійна реформа?
6. Чому період феодальної роздробленості називають часом політичної слабкості Давньоруської держави, але подальшого економічного розвитку?
7. Які категорії міст існували на Русі?
8. Які наслідки для руських земель мала монголо-татарська експансія?
9. Які держави в історії претендували на роль спадкоємця Київської Русі? Обґрунтувати.
10. Яке місце посідала Галицько-Волинська держава серед інших європейських країн?

Джерела

1. Літопис Руський. – К., 1989.
2. Повість минулих літ // Бібліотека літератури Давньої Русі. Т.1. – СПб, 1997. (За списком по Іпатіївському літописі) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : znaimo.com.ua/Повість_минулих_літ
3. Правда Руська. Давня українська література [Електронний ресурс]. – Режим доступу : litopys.org.ua/oldukr2/oldukr51.htm
4. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Баран В.Д. Княжий Галич в історії України / В. Д. Баран // УДЖ, 2001.- №4.
2. Баран В.Д. Історичні витоки українського народу / В. Д. Баран, Я. В. Баран. – К.: Генеза, 2005. – 206 с.
3. Борисенко В.Й. Курс української історії. З найдавніших часів до XX століття / В. Й. Борисенко. – К. : Либідь, 1996. – 616 с.
4. Грушевський М. Нариси історії Київської землі / М. Грушевський. - К., 1991.

5. Гусев В.І. Історія України: [Підручник] / В. І. Гусев, Г. Д. Казьмирчук, В. П. Капелюшний та ін. – К.: Київ. ун-т, 2008. – 463 с.
6. Дорошенко Д. Нарис історії України : в 2 т. / Д. Дорошенко. – К. : Глобус, 1991. – Т.1. – 1991. – 238 с.
7. Етнічні процеси у середньовічному слов'янському світі (Матеріали “круглого столу”) // УІЖ.-2001-№3.
8. Історія України в особах : IX-XVIII ст. / Замлинський В., Войцехівська І., Галаган В. та ін. – К. : Україна, 1993. – 395 с.
9. Котляр М.Ф. Галицько-Волинське князівство / М. Ф. Котляр // УІЖ, 2000. – №1.
10. Котляр М.Ф. Роман і Романовичі в історії та поезії / М. Ф. Котляр // УІЖ, 2001. – №4.
11. Крип'якевич І. Історія України / І. Крип'якевич. – Львів, 1990.
12. Лановик Б. Д. Історія України : навч. посіб. / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2006. – 598 с.
13. Остафійчук В. Ф. Історія України : сучасне бачення : навч. посіб. / В. Ф. Остафійчук. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2004. – 390 с.
14. Петров В. П. Етногенез слов'ян : Джерела, етапи розвитку і проблематика / АН УРСР. Ін-т археол.; [Зав. ред. Є.А. Квятковський] / В. П. Петров. — К. : Наук. думка, 1972. – 212 с.
15. Полонська-Василенко Н. Історія України : в 2-х томах. / Н. Полонська-Василенко. – К. : Либідь, 1993. –Т. 1. – 1993. – 640 с.
16. Ричка, В. М. Київ – другий Єрусалим (з історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі) /В. М. Ричка / НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005. – 241 с.
17. Ричка В.М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації / В. М. Ричка // УІЖ, 2001. – №2.
18. Рыбаков Б. А. Рождение Руси / Б. А. Рыбаков. – М. : Аиф Принт, 2004. – 443 с.
19. Світлична В. В. Історія України : навч. посіб. / В. В. Світлична. – [4-те вид.]. –К. : Каравела, 2006. – 400 с.
20. Толочко П. П. Від Русі до України : вибрані науково-популярні, критичні та публіцистичні праці / П. П. Толочко. – К. : Абрис, 1997. – 400 с.
21. Толочко П. П. Київська Русь / П. П. Толочко. – К. : Абрис, 1996. – 360 с.
22. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К., 2006.

ТЕМА 3 ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

3.1 Робота над лекційним матеріалом та самостійне вивчення наступних питань:

1. Українські міста у XIV – XVI ст. Поширення магдебурзького права.
2. Утворення Кримського ханства. Відсіч турецько-татарської агресії.
3. Братства, їх роль в культурно-освітньому розвитку України.
4. Етнічні процеси в Україні. Формування української народності.
5. Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України.
6. Берестейська унія та її наслідки.

3.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Волині.
2. Історія міст Луцьк, Рівне.
3. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Волині.
4. Пам'ятні місця Волині.
5. Історія Східної Галичини.
6. Історія міст Львів, Тернопіль, Івано-Франківськ.
7. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Східної Галичини.
8. Пам'ятні місця Східної Галичини.
9. Історія прізвища моєї родини.

10. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Яке місто на українських землях першим отримало Магдебурзьке право, що це право давало містам?
2. Коли утворилось Кримське ханство, який стан українського суспільства і його найвидатніші представники прославились в організації відсічі турецько-татарської агресії?
3. Яку роль в історії України відіграли братства?
4. Які факим свідчили, що в 16-17 ст. завершився процес формування української народності?
5. Що означає поняття “історико-етнографічний регіон”, які історико-етнографічні регіони сформувались в Україні у 16-17 ст.?
6. Коли була укладена і які наслідки мала Берестейська унія?

Джерела

1. Історія України: Хрестоматія: У 2ч. – К.,1996. – Ч.1.
2. Основні документи Берестейської унії: Наукові зошити. – Л.,1996.
3. Січинський В. Чужинці про Україну. – К., 1992.
4. Статути Великого князівства Литовського / С. Ківалов.– О., 2002. – Т.1–3: Статути
5. Великого князівства Литовського 1529–1588 рр.
6. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.
7. Хрестоматія з історії України для студентів вузів. - К., 1993.
8. <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/letop/index.html>
9. <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/dok1.html>
10. <http://www.litopys.org.ua>

Рекомендована література до теми семінару

1. Борисенко В. Й. Курс української історії. З найдавніших часів до ХХ століття / В. Й. Борисенко. – К. : Либідь, 1996. – 616 с.
2. Дорошенко Д. Нарис історії України : в 2 т. / Д. Дорошенко. – К. : Глобус, 1991. – Т.1. – 1991. – 238 с.
3. Історія України в особах: Литовсько-польська доба / О. М. Дзюба, М. В. Довбищенко, Я. Д. Ісаєвич, М. М. Кром, С. А. Леп’явко. – К.,1997.
4. Каденюк О. С. Історія України : навч. посіб. / О. С. Каденюк. – К.: Кондор, 2008. – 408 с.
5. Колесник І. І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей / І. І. Колесник// УІЖ, 2002.- №1.
6. Крип’якевич І. Історія України / І. Крип’якевич. - Львів, 1990.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України : в 2-х томах. / Н. Полонська-Василенко. – К. : Либідь, 1993. –Т. 1. – 1993. – 640 с.
8. Світлична В. В. Історія України : навч. посіб. [для студ. іст. спец. вищих навч. закладів] / В. В. Світлична. – [друге вид., випр. і доп.]. – К. : Каравела ; Львів : Новий Світ – 2000, 2002. – 304 с.
9. Ульяновський В.І. Історія церкви та релігійної думки в Україні: У 3 кн./ В. І. Ульяновський. – К.,1994. – Кн.1–2.
10. Уривалкін О. М. Нарис історії України (середина XIII-середина XVII століття) : навч. посіб. [для студентів вищих закладів освіти] / О. М. Уривалкін. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2003. – 232 с.
11. Шемета Ю. М. Литовсько-польська доба в історії України. Українські землі в другій половині XIV–першій половині XVIIст.. (Навчально-методичний посібник для студентів неспеціальних факультетів) / Ю. М. Шемета. – К., 2007.

12. Яковенко Н. М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст.: (Волинь і Центральна Україна) / Н. М. Яковенко. – К., 1993.
13. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. М. Яковенко. – 2-е вид., перероб. та розшир. – К. : Критика, 2005. – 581 с.
14. Яковенко Н. М. Паралельний світ : Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст. / Н. М. Яковенко. – К. : Критика, 2002. – 415 с.

ТЕМА 4 ВИНИКНЕННЯ ТА РОЛЬ КОЗАЦТВА В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

4.1 Самостійне вивчення наступних питань:

1. Причини утворення українського козацтва. Реєстрове козацтво, його роль в історії України.
2. Утворення Запорізької Січі, її історичне значення.
3. Видатні гетьмани козацької України (характеристика одного за вибором).
4. Військове мистецтво українського козацтва.
5. Побут, звичаї, традиції запорізького козацтва.
6. Участь українського козацтва в європейському політичному житті XVII – XVIII ст..

4.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Північної Буковини.
2. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Північної Буковини.
3. Історія міста Чернівці. Пам'ятні місця Північної Буковини.
4. Історія Поділля.
5. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Поділля.
6. Історія міст Вінниця, Хмельницький.
7. Пам'ятні місця Поділля.
8. Історія прізвища моєї родини.
9. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Які Ви знаєте теорії походження козацтва?
2. Чому українське козацтво постійно боролось за збільшення чисельності реєстру?
3. Коли утворилась перша Запорізька Січ, які Ви знаєте місця, де Січ розташовувалась в різні періоди свого існування?
4. Кого із українських гетьманів, на Вашу думку, можна віднести до найталановитіших політичних діячів України? Обгрунтувати.
5. Які цікаві деталі військового мистецтва, побуту, звичаїв, традицій козаків Вам запам'яталися?
6. Які факти свідчили, що українське козацтво відіграло важливу роль у суспільно-політичному житті Європи?

Джерела

1. Гійом Левассер де Боплан. Опис України. – Львів, 1990.
2. З “Ординації Війська Запорозького реєстрового”// Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів /За ред. А.П. Коцура, Н.В.Терес. – К.–Чернівці, 2008.
3. Літопис Грабянки. – К., 1990.
4. Шевальє П. Історія війни козаків проти Польщі. – К., 1993.
5. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні / В. Антонович. - К., 1991.
2. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків / О. Апанович. - К., 1992.
3. Борисенко В.Й. Курс української історії. З найдавніших часів до ХХ століття / В. Й. Борисенко. - К. : Либідь, 1996. - 616 с. (лекції 5-8).
4. Голобуцький В.А. Запорізьке козацтво / В.А. Голобуцький. - К., 1994.
5. Дорошенко Д. Нарис історії України : в 2 т. / Д. Дорошенко. - К. : Глобус, 1991. - Т.1. - 1991. - 238 с.
6. Колесник І.І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей / І. І. Колесник // УІЖ, 2002.- №1.
7. Крип'якевич І. Історія України / І. Крип'якевич. - Львів, 1990.
8. Лановик Б. Д. Історія України : навч. посіб. / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович. - [3-тє вид., випр. і доп.]. - К. : Знання-Прес, 2006. - 598 с.
9. Нартов В. В. Найвидатніші гетьмани та кошові отамани України / В. В. Нартов. - Харків : Книжковий Клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2007. - 320 с.
10. Остафійчук В. Ф. Історія України : сучасне бачення : навч. посіб. / В. Ф. Остафійчук. - [2-ге вид., перероб. і доп.]. - К. : Знання-Прес, 2004. - 390 с.
11. Полонська-Василенко Н. Історія України. В 2-х томах. Т.1. / Н. Полонська-Василенко. - К., 1993, с.305-346, 361-366, 373-394.
12. Світлична В. В. Історія України : навч. посіб. / В. В. Світлична. - [4-те вид.]. -К. : Каравела, 2006. - 400 с.
13. Сергійчук В.І. Іменем Війська Запорізького / В. І. Сергійчук. - К., 1991.
14. Черкас Б.В. Остафій Дашкович – черкаський і канівський староста ХVІ ст. / Б. В. Черкас // УІЖ, 2002. - №1.
15. Черкашина Н. К. Історія України : від давніх часів до сьогодення : навч. посіб. / Н. К. Черкашина. - К. : ВД "Професіонал", 2005. - 384 с.
16. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків. В 3-х томах. / Д. І. Яворницький. - К., 1990.

ТЕМА 5 В БОРОТЬБІ ЗА СТВОРЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ

5.1 Робота над лекційним матеріалом та самостійне вивчення наступних питань:

1. Програма Богдана Хмельницького щодо побудови української козацької держави та її реалізація.
2. Зовнішня політика Б. Хмельницького, його союз із кримськими татарами проти Речі Посполитої. Молдавські походи. Союз із Туреччиною, українсько-московські зв'язки під час визвольної війни.
3. Максим Кривоніс – славетний козацький ватажок.
4. Іван Богун – козацький полководець.
5. Іван Золотаренко – полковник національно-визвольних змагань.
6. Тимофій Хмельницький в історії України.
7. Московсько-українська війна з Польщею (1654-1656). Укладення Вільненського миру між московським царем і поляками в 1656 р.
8. Порушення Москвою Переяславського договору. Новий польський наступ на Україну.
9. Політичні плани Б. Хмельницького в останні роки життя. Союз із Швецією і Трансильванією.
10. Гетьмани доби Руїни.

5.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Запоріжжя.
2. Історія міст Запоріжжя, Дніпропетровська.

3. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Запоріжжя.
4. Пам'ятні місця Запоріжжя.
5. Історія прізвища моєї родини.
6. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Які факти свідчили, що в роки Визвольної війни почала формуватись українська козацька держава?
2. Які факти свідчили, що Кримське ханство було ненадійним союзником Б.Хмельницького під час Визвольної війни?
3. Які надії покладав Б.Хмельницький на українсько-молдавський союз?
4. Чому ідея турецького протекторату над Україною так і не була реалізована?
5. Які факти свідчили, що Росія порушила умови Березневих статей?
6. Чи були реалізовані політичні плани Б.Хмельницького стосовно Швеції і Трансільванії?
7. Які факти свідчили, що в Україні в останні роки життя Б.Хмельницького сформувалась ідея спадкового гетьманату?

Джерела

1. Величко С. Літопис: У 2 т. / [пер. з книжної української мови, вст.. стаття, комент. В.О. Шевчука]. – К., 1991. – Т. 1.
2. Збірник козацьких літописів: Густинський, Самійла Величка, Грабянки / [упоряд. В. Кречотень, В. Шевчук, Р. Іванченко]. – К., 2006.
3. Історія України: Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів / [уклад В. Ю. Король]. – К.: Академія, 2001. – 448 с.
4. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура, С. М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Борисенко В.Й. Курс української історії. З найдавніших часів до ХХ століття / В. Й. Борисенко. – К. : Либідь, 1996. – 616 с. (лекції 5-8).
2. Газін В.В. Крим – Україна: політичні стосунки періоду гетьманування Павла Тетері (1663-1665) / В. В. Газін // УІЖ, 2001. - №1.
3. Голобуцький В. Запорізьке козацтво / В. Голобуцький. - К., 1994.
4. Дорошенко Д. Нарис історії України. В 2-х томах. Т.2. / Д. І. Дорошенко. - К., 1991.
5. Історія України / [В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін.; під ред. В. А. Смолія]. – К. : Альтернатива, 1997. – 424 с.
6. Історія України в особах. Козаччина. /Упорядник Горобець В.М. – К., 2000.
7. Каденюк О. С. Історія України : навч. посіб. / О. С. Каденюк. – К. : Кондор, 2008. – 408 с.
8. Костомаров М. Історія України в життєписах найвизначніших її діячів / М. І. Костомаров. - Львів, 1991.
9. Куліш П. Чорна рада. Хроніка 1663 р./ П. Куліш. - Харків, 1990.
10. Полонська-Василенко Н. Історія України. В 2-х томах. Т.2. / Н. Полонська-Василенко. - К., 1993.
11. Світлична В. В. Історія України : навч. посіб. / В. В. Світлична. – [4-те вид.]. –К. : Каравела, 2006. – 400 с.
12. Чухліб Т. Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи (1663 - 1713 рр.) / Т. Чухліб. – К.: КМ Academia, 2004. – 250 с.
13. Шевчук В. Козацька держава / В. Шевчук. – К.: Абрис, 1995. – 392 с.

ТЕМА 6 УКРАЇНА У XVIII СТ.

6.1 Робота над лекційним матеріалом та самостійне вивчення наступних питань:

1. Перша українська політична еміграція. П. Орлик та його діяльність.
2. Становище українських земель під владою Речі Посполитої у XVIII ст..
3. Соціально-економічний розвиток України у XVIII ст.
4. П. Калнишевський. Значення української козацької державності – Гетьманщини.
5. Ліквідація царизмом Запорізької Січі і подальша доля козацтва.

6.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Слобідської України.
2. Історія міст Донецька, Луганська, Харкова.
3. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Слобідської України.
4. Пам'ятні місця Слобідської України.
5. Історія прізвища моєї родини.
6. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Яку роль в історії України відіграв Пилип Орлик?
2. Які факти свідчили про погіршення становища українських земель під владою Речі Посполитої та наростання антипольської, антифеодальної боротьби?
3. В чому полягають особливості соціально-економічного розвитку України у 18 ст.?
4. Яку роль в історії відіграв П. Калнишевський, як склалася доля цієї людини?
5. Чи продовжило своє існування козацьке військо після зруйнування Запорізької Січі?
6. Які наслідки для України мало укладення трактату про Вічний мир?

Джерела

1. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: Зб. док. і матер. – К.,1992.
2. Мазепа Іван. Листи Івана Мазепи. 1687–1691. – К.,2002.
3. Мазепа: Збірник/ Передм., упоряд. Ю.Іванченка. – К.,1993.
4. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.
5. Яковлев А. Україно-московські договори XVII–XVIIIст./ А. Яковлев // УІЖ. –1993. – №4 –12; 1994. – №1.

Рекомендована література до теми семінару

1. Андрусак М. Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч / М. Андрусак. – К.,1991.
2. Борисенко В.Й. Курс української історії. З найдавніших часів до XX століття / В. Й. Борисенко. – К. : Либідь, 1996. – 616 с. (лекції 5-8).
3. Голобуцький В.А. Запорізьке козацтво / В.А. Голобуцький. - К., 1994.
4. Дорошенко Д. Нарис історії України : в 2 т. / Д. Дорошенко. – К. : Глобус, 1991. – Т.1. – 1991. – 238 с.
5. Історичні постаті України. Історичні нариси. – Одеса, 1993.
6. Історія України в особах. IX - XVIII ст. – К., 1993, розділ "Козацька доба".
7. Каденюк О. С. Історія України : навч. посіб. / О. С. Каденюк. – К. : Кондор, 2008. – 408 с.
8. Мельник Л.Г. Маєтності та скарби Полуботків / Л.Г. Мельник // УІЖ, 2000. – №5.
9. Мельник Л.Г. Правління гетьманського уряду (1733-1735) / Л.Г. Мельник // УІЖ, 2001. – № 5.
10. Петровський В.В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко – Х., 2007.

11. Реєнт О. П.- Україна найдавнішого часу – XVIII століття: цивілізаційний контекст пізнання /О. П. Реєнт // Український історичний журнал. – 2012. – Вип. 6, (№507). – С. 185-194.
12. Слюсаренко А.Г.Історія української конституції / А.Г. Слюсаренко, М.В. Томенко. – К.,1993.
13. Смолій В.А. Запорізька Січ: виникнення,тенденції розвитку, ліквідація / В.А. Смолій // Наука і суспільство. –1988. –№ 4. – С. 28–31, 82–83.
14. Субтельний О. Мазепинці / О. Субтельний. – К.,1994.
15. Уривалкін О. М. Історія України від стародавніх часів до XXI ст. / О. М. Уривалкін, І. М. Конончук. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2003. – 260 с.
16. Черкашина Н. К. Історія України : від давніх часів до сьогодення : навч. посіб. / Н. К. Черкашина. – К. : ВД “Професіонал”, 2005. – 384 с.
17. Чухліб Т.В. Козацтво Правобережної України в міжнародних відносинах під час Північної війни 1700–1721 рр. / Т. В. Чухліб // Український історичний журнал. – 2011. – Вип. 1, (№ 496). – С. 4-33.
18. Шаров І. 100 видатних імен України / І. Шаров. – К.,1999.
19. Шевчук В. Козацька держава / В. Шевчук. –К.,1995.
20. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: В 3-х т./ Д. І. Яворницький. – К.,1991. –Т.3.

ТЕМА 7 УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

7.1 Робота над лекційним матеріалом та самостійне вивчення наступних питань:

1. Етнічні процеси в Україні. Проблема формування української нації.
2. Історія української еміграції.
3. Аграрна політика П.Столипіна в Україні та її наслідки.
4. Політичне становище в Україні після поразки революції 1905-1907 р.р..
5. Українське питання в IV Думі.
6. Україна в роки I світової війни.
7. Бойовий шлях УСС та його оцінка в українській історії.

7.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія Криму та Північного Причорномор'я.
2. Історія міст Південної України. Миколаїв, Одеса, Херсон.
3. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка, фольклор і т.д.) населення Криму та Північного Причорномор'я.
4. Пам'ятні місця Криму та Північного Причорномор'я.
5. Історія прізвища моєї родини.
6. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. За якими ознаками характеризують націю? Які чинники гьмували процес формування української нації у 19 ст.?
2. Що таке еміграція, які періоди (хвилі) виділяють в історії української еміграції?
3. Які позитивні і негативні наслідки мала реформа П. Столипіна?
4. Яким було становище в Україні після поразки I російської революції?
5. Які причини призвели до I світової війни, яку роль відіграла в ній Україна?
6. Яку роль на початковому етапі свого існування відіграли УСС?

Джерела

1. “Русалка Дністрова”. Документи і матеріали. – К.,1989.
2. Історія Русів / [пер. І. Драча ; вступ. ст. В. Шевчука]. – К. : Рад. письменник, 1991. – 318 с.

3. Кирило-Мефодіївське товариство: У 3 т. – К., 1990.
4. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України / Д. І. Багалій. – Харків, 1993.
2. Борисенко В. Й. Курс української історії. З найдавніших часів до ХХ століття / В. Й. Борисенко. - К., 1996.
3. Дорошенко Д. Нарис історії України. В 2-х томах. Т.2. / Д. І. Дорошенко. - К., 1991.
4. Історія Русів / [пер. І. Драча ; вступ. ст. В. Шевчука]. – К. : Рад. письменник, 1991. – 318 с.
5. Історія Українців особах: ХІХ–ХХст. / [І.Войцехівська (кер. авт. кол.), В.Абліцов, О. Божко та ін.]. – К., 1995.
6. Каденюк О. С. Історія України : навч. посіб. / О. С. Каденюк. – К. : Кондор, 2008. – 408 с.
7. Король В. Ю. Історія України : навч. посіб. / В. Ю. Король. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – 496 с.
8. Остафійчук В.Ф. Історія України: Сучасне бачення: Навч. посібник / В. Ф. Остафійчук. – К., 2004.
9. Полонська-Василенко Н. Історія України. В 2-х томах. Т.2. / Н. Полонська-Василенко. - К., 1993.
10. Реєнт О. П. До проблеми скасування кріпосного права в 1861 р. / О. П. Реєнт // Український історичний журнал. – 2011. – Вип. 1. (№496). – С. 34-51.
11. Світлична В. В. Історія України : навч. посіб. / В. В. Світлична. – [4-те вид.]. –К. : Каравела, 2006. – 400 с.
12. Черкашина Н. К. Історія України : від давніх часів до сьогодення : навч. посіб. / Н. К. Черкашина. – К. : ВД “Професіонал”, 2005. – 384 с.
13. Шандра В.С. Генерал-губернаторства в Україні: ХІХ – початок ХХ ст. / В. С. Шандра. – К., 2005.
14. Шаццлло В. К. Л.М.Жванко. Біженці Першої світової війни: український вимір (1914–1918 рр.) / В. К.Шаццлло // Український історичний журнал. – 2012. – Вип. 6 (№507). – С. 209-214.
15. Шевчук В.П. Історія української державності: [Курс лекцій] / В. П. Шевчук, М. Г. Тараненко. – К., 1999.
16. Янишин Б. І. Народовці на рубежі 70-х – 80-х рр. ХІХ ст.: творення нової моделі політичної культури / Б. І. Янишин // УІЖ, 2001. - №6.

ТЕМА 8. УКРАЇНА У 20-30-х. Р.Р. ТА В РОКИ ІІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

8.1 Самостійне вивчення наступних питань:

Вплив подій Лютневої революції на Україну. Демократизація суспільно-політичного життя.

Заснування Української Центральної Ради (УЦР), її соціальна база і програма, універсали, напрями діяльності, причини поразки.

Українська Гетьманська держава. Основні напрями діяльності гетьманського уряду. Директорія та її програма, наслідки діяльності.

Боротьба за встановлення радянської влади в Україні та її наслідки.

Входження України до СРСР. Українізація.

Західноукраїнські землі в 1917-1918 р. р. Розвал Австро-Угорської імперії та його наслідки.

Процес формування та становлення радянської держави в Україні 1917-1920 рр. Прийняття ІІІ Всеукраїнським з'їздом Рад першої Конституції УСРР. Конституція СРСР від 31 січня 1924 р.. Утворення в жовтні 1924 р. в складі УСРР Молдавської автономії.

Прийняття нової Конституції УРСР в 1937 р. Вступ Червоної армії на західноукраїнські землі у вересні 1939 р. Їх возз'єднання з Радянською Україною.

Сталінізм і трагічна доля української інтелігенції. Примусове вилучення релігії із сфери культурного і духовного життя українського народу.

Націоналізм як світове суспільно-політичне явище 20-30-х років. Націоналізм як явище всеукраїнського змісту і значення. Проблеми національної самовизначеності і державотворення у діяльності українських націоналістів. Є. Коновалець, А. Мельник, С. Бандера.

Україна в міждержавних відносинах кінця 20-30-х років. Проблеми створення колективної безпеки в Європі. Мюнхенська угода і боротьба за “чехословацьку спадщину” - Закарпатську Україну. Проголошення автономної Карпатської України та її вплив на східноєвропейську політику.

Причини другої світової війни. Пакт про ненапад між СРСР і фашистською Німеччиною. Таємний протокол і питання українських земель.

Початок другої світової війни. Напад фашистської Німеччини на Польщу. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордон. Приєднання до УРСР Західної України, Галичини й Волині. Утворення сталінського тоталітарного режиму на західноукраїнських землях. Включення до складу УРСР Північної Буковини та українських придунайських земель.

Напад фашистської Німеччини на СРСР. Україна в плані “Барбаросса”. Мобілізація економічного, суспільно-політичного і воєнного потенціалу країни на відсіч ворогу. Відступ Червоної Армії та його причини. Київська оборонна операція. Проголошення Акта відновлення державності України 30-го червня 1941 р. і його оцінка.

Розгром німецьких армій під Москвою і бої в Україні. Участь громадян України в європейському русі Опору.

Фашистська окупація України.

Всенародна боротьба в тилу фашистських загарбників.

Посилення визвольної боротьби на окупованій території України під впливом перемог Червоної Армії в Сталінграді, під Курськом, на Лівобережній Україні.

Трудовий вклад працівників підприємств, організацій та установ, евакуйованих з України.

Звільнення України від німецько-фашистських окупантів. Бойові дії УПА проти частин Червоної Армії. Закінчення другої світової війни. Уроки II світової війни.

8.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історія регіону Центральної України.
2. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка, фольклор і т.д.) населення Центральної України.
3. Історія прізвища моєї родини.
4. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю:

1. Чи вірним є твердження, що Лютнева революція створила умови для розгортання національно-визвольного руху у національних окраїнах? Обґрунтувати.
2. Які були прорахунки у діяльності ЦР, чому її політика отримала поразку?
3. Які позитивні сторони і прорахунки мала політика гетьмана П. Скоропадського?
4. Які основні етапи боротьби за встановлення радянської влади в Україні?
5. Коли утворився СРСР, які наслідки мало входження України до СРСР?
6. Чим відрізнялося становище українських земель під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини?
7. В яких історичних умовах відбувалось входження західноукраїнських земель до складу Радянської України?
8. Яке місце займало українське питання у європейській політиці в 30-х роках 20 ст.?

9. З якою метою розроблявся проект створення системи колективної безпеки в Європі?
10. Які риси суспільно-політичної доктрини націоналізму Вам відомі, які Ви знаєте його різновиди, прояви в Україні?
11. Що Вам відомо з історії Карпатської України?
12. В чому полягають причини II світової війни, які плани виношувала фашистська Німеччина щодо України?
13. В чому полягають причини поразок радянських військ в перші місяці Великої Вітчизняної війни?
14. Які найбільші військові операції Великої Вітчизняної війни Вам відомі, як вони вплинули на долю України?
15. Який порядок встановили німці на окупованій території України?
16. Коли почалось визволення України від німецько-фашистських загарбників, коли Україна була остаточно визволена?

Джерела

1. Винниченко В. Відродження нації: Історія української революції: марець 1917 р.- грудень 1919 р. – Київ-Відень 1920. Репринтне відтворення видання 1920 року. К.: Вид-во політичної літератури України, 1990.
2. Голод 1921–1923 років на Україні: Збірник документів та матеріалів. – К., 1993.
3. Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К., 1990.
4. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К.: Знання України, 1991.
5. Грушевський М.С. Якої ми хочемо автономії і федерації. – К., 1917.
6. Документи трагічної історії України (1917–1927рр.)/ П.П. Бачинський.– К., 1999.
7. Дорошенко Д. І. Мої спомини про недавнє - минуле, (1914- 1920): (в 4 ч.) /Дорошенко Д. І.-2-е вид.- Мюнхен: Укр. вид., 1969.- 543 с.
8. Історія України: Документи. Матеріали: Посібник для студ. вищих закладів освіти, учнів та вчителів шкіл, ліцеїв, гімназій / В.Ю. Король (укл., коментарі). – К., 2002.
9. Міхновський М. Самостійна Україна. – К., 2003.
10. Петлюра С. Статті. Листи. Документи. – К., 1999.
11. Скоропадський П. Спомини. – К., 1992
12. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б.І. Білик, Л.В. Дячук, Я.С. Калакура, С.М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Бойко О.Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991) / О.Д. Бойко. – К., 2004.
2. Васюта І.К. Національно-визвольний рух у Західній Україні (1918-1938 рр.) / І.К. Васюта // УІЖ, 2001.- № № 5, 6.
3. Винниченко В. Відродження нації. У 3-х томах/ В.Винниченко. - К., 1990
4. Історія України ХХ – початку ХХІ століття / [П. П. Панченко, Н. П. Барановська, С. С. Падалка та ін.; за заг. ред. В. А. Смолія]. – К. : Знання, 2004. – 582 с.
5. Історія України. /Керівник авт. кол. Зайцев Ю. – Львів, 1996.
6. Касьянов Г.В. Національні історії та сучасна історіографія: виклики й небезпеки при написанні нової історії України / Касьянов Г.В., Толочко О.П. //Український історичний журнал. – 2012. – Вип. 6, (№507).
7. Кульчицький С.В. Утвердження незалежної України: перше десятиліття / С.В. Кульчицький // УІЖ, 2001. -№ 2-4.
8. Остафійчук В. Ф. Історія України: Сучасне бачення / В. Ф. Остафійчук. – К., 2004.
9. Передерій І. Г. В'ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети «Рада» (1908–1914 рр.) / І.Г. Передерій // Український історичний журнал. – 2011. – Вип. 1, (№496).
10. Піддубний І. А. Політичне життя українців Північної Буковини у перше міжвоєнне десятиліття (1918-1928) / І. А. Піддубний // УІЖ, 2001.- №5.

11. Сергійчук В. Що дала Україна світові / В. Сергійчук. – К. : ПП Сергійчук М. І., 2008. – 288 с.
12. Уривалкін О. М. Історія України від стародавніх часів до XXI ст. / О. М. Уривалкін, І. М. Конончук. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2003. – 260 с.
13. Черкашина Н. К. Історія України : від давніх часів до сьогодення : навч. посіб. / Н. К. Черкашина. – К. : ВД “Професіонал”, 2005. – 384 с.
14. Шноре Е. Латвійські та естонські дипломати про Голодомор в Україні / Шноре Е., Паавле І. // Український історичний журнал. – 2012. – Вип. 6, (№507).

ТЕМА 9. УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 40-Х-90-Х РОКАХ ТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

9.1 Самостійне вивчення наступних питань:

Українська РСР на міжнародній арені. Урегулювання територіальних питань між СРСР, Польщею і Чехословаччиною. Включення Криму до складу України.

Україна - член ООН.

Соціально-економічний розвиток України в умовах переходу до мирного будівництва. Голод в Україні 1946-1947 рр. Колективізація в західних областях республіки, її особливості.

Суперечливий характер суспільно-політичного життя.

Посилення репресивного режиму в Західній Україні. Масова депортація населення західних областей республіки. Операція “Вісла”. Ліквідація греко-католицької церкви.

Україна після смерті Й. Сталіна. Хрущовська “відлига”. Політика русифікації та етнополітичні наслідки. В. Щербицький.

Зародження дисидентства. Правозахисний рух.

Об’єктивна зумовленість необхідності докорінних змін у всіх сферах життя країни, республіки. М. Горбачов. Проголошення перебудовчих процесів.

Зростання суспільно-політичної активності населення України наприкінці 80-х - початку 90-х років. Декларація про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.).

Проголошення незалежної України - закономірний етап утворення української державності. Розпад СРСР та його наслідки.

Основні проблеми національно-державного відродження суверенної України на початку 90-х років. Події Акту проголошення незалежності України.

Референдум 1 грудня 1991р. та вибори президента України. Розбудова основ та структур української держави. Прийняття 28 червня 1996р. Конституції України.

Дипломатичне визнання України. Міжнародна політика України.

Міжнародні відносини України на сучасному етапі. Головні засади зовнішньої політики України. Зовнішньополітична орієнтація держави на початку XXI ст.

Формування багатопартійної системи. Заборона КПРС і відродження на її основі партій лівого та крайнього лівого спрямування. Формування багатопартійної системи в Україні.

Соціальна політика в контексті нових реалій. Культура, освіта та наука в умовах функціонування суверенної держави.

Відродження історичної і культурної спадщини українського народу.

Духовне життя в Україні. Свобода віросповідання. Наявність різних релігійних конфесій та їх співіснування. Участь церкви в громадському житті держави.

Українська діаспора. Українці США. Канадські українці. Українці Латинської Америки та Австралії. Європейська діаспора. Східна діаспора. Українці в Росії. Діаспора в інших країнах.

9.2 Підготувати реферати на теми:

1. Пам’ятні місця Центральної України.
2. Історія міст Черкаси, Кіровоград.

3. Історія прізвища моєї родини.
4. Генеалогічне дерево моєї родини.

Завдання для самоконтролю

1. Які західноукраїнські землі і коли увійшли до складу радянської України?
2. Внаслідок яких подій і коли відбулось включення Криму до складу Радянської України?
3. Коли Україна стала членом ООН, яка її роль в цій міжнародній організації?
4. В чому полягає специфіка відбудовчих процесів в Україні? Що спільного і відмінного в причинах і наслідках голодомору 1932-1933 р.р. та голоду 1947 р?
5. Які особливості радянських перетворень у західноукраїнських областях?
6. В чому причини масової депортації західних українців?
7. Які зміни відбулись в соціально-економічному, політичному, культурному житті України під час політики десталінізації?
8. З якими процесами в СРСР і Україні, зокрема, пов'язана поява дисидентського руху? Хто такі дисиденти, які основні течії дисидентства Вам відомі?
9. В чому полягає концепція перебудовчих процесів, хто прийняв курс на перебудову?
10. Які наслідки мав процес перебудови, зокрема, й для України?
11. В чому полягали основні проблеми національно-державного відродження суверенної України на початку 90-х років?
12. Які факти свідчили про розбудову української держави у 90-х р.р.?
13. В чому полягають особливості й складнощі міжнародної політики України на сучасному етапі, які зовнішньополітичні орієнтири обрала для себе Україна?
14. В чому полягає суперечливість і складність партійно-політичного життя в Україні?
15. Які основні напрямки соціальної політики держави в сучасних умовах?
16. Які факти свідчать про зростання уваги до проблеми відродження культурної і історичної спадщини українського народу?
17. В чому полягає складність релігійної ситуації в сучасній Україні?
18. Що Вам відомо з сучасної історії української діаспори в різних країнах світу, ролі українців у суспільно-політичному та культурному житті цих країн?

Джерела

1. Акт проголошення незалежності України. Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 року / Голос України. - 1991, № 165.
2. Голодомори в підрадянській Україні: Праці членів Асоціації дослідників голодоморів в Україні. – К., 2003.
3. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 року / Голос України. -1990, №127.
4. Історія України: Документи. Матеріали: Посібник для студ. вищих закладів освіти, учнів та вчителів шкіл, ліцеїв, гімназій / В.Ю. Король (укл., коментарі). – К.,2002.
5. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. - К., 1996.
6. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура, С. М. Клапчук та ін. – К., 1993.

Рекомендована література до теми семінару

1. Бойко О.Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991) / О. Д. Бойко. – К., 2004.
2. Історія України ХХ – початку ХХІ століття / [П. П. Панченко, Н. П. Барановська, С. С. Падалка та ін.; за заг. ред. В. А. Смолія]. – К. : Знання, 2004. – 582 с.
3. Історія України ХХ- поч. ХХІ ст. /За заг. ред. В.А.Смолія. – К., 2004.
4. Історія України. /Керівник авт. кол. Зайцев Ю. – Львів, 1996.
5. Касьянов Г. В. Національні історії та сучасна історіографія: виклики й небезпеки при написанні нової історії України / Касьянов Г.В., Толочко О.П. //Український історичний журнал. – 2012. – Вип. 6, (№507). – С. 4-24.

6. Кудряченко А. І. Дослідження з проблематики всесвітньої історії у сучасній Україні / А. І. Кудряченко // Український історичний журнал. – 2011. – Вип. 1, (№ 496). – С. 180-194.
7. Кульчицький С. В. Утвердження незалежної України: перше десятиліття / С. В. Кульчицький. – УІЖ, 2001. -№ 2-4.
8. Литвин В. Україна : два десятиліття “застою” / В. Литвин. – К. : Видавничий дім “Лі-Терра”, 2004. – 256 с.
9. Набока С.В. Процес перебудови в СРСР. Україна на шляху до незалежності (1985–1991): Матеріали й методичні рекомендації до лекції курсу «Історія України» для студентів гуманітарних факультетів. – К.,2008.
10. Остафійчук В.Ф. Історія України: Сучасне бачення: – К.: Знання, 2004.
11. Сергійчук В. Що дала Україна світові / В. Сергійчук. – К. : ПП Сергійчук М. І., 2008. – 288 с.
12. Уривалкін О. М. Історія України від стародавніх часів до ХХІ ст. / О. М. Уривалкін, І. М. Конончук. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2003. – 260 с.
13. Черкашина Н. К. Історія України : від давніх часів до сьогодення : навч. посіб. / Н. К. Черкашина. – К. : ВД “Професіонал”, 2005. – 384 с.
14. Шноре Е. Латвійські та естонські дипломати про голодомор в Україні / Шноре Е., Паавле І. // Український історичний журнал. – 2012. – Вип. 6, (№507). – С. 85-94.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет історії України.
2. Історіографія як наука про розвиток історичних знань.
3. Джерела вивчення історії України.
4. Наукова періодизація і характеристика основних етапів української історії.
5. Початок людського суспільства та його еволюція на території України.
6. Трипільська культура.
7. Кочові народи на півдні України.
8. Залізний вік на території України. Кіммерійці.
9. Скіфо-сарматський період історії України.
10. Антична колонізація в Північному Причорномор'ї/
11. Перший, другий, третій суспільні поділи праці та наслідки цих процесів.
12. Проблема етногенезу східних слов'ян.
13. Перші письмові згадки про слов'ян. Формування гілок слов'янства.
14. Перші державні утворення слов'ян на території України.
15. Утворення Київської Русі.
16. Загальна характеристика Київської Русі.
17. Основні теорії походження Київської Русі.
18. Норманський фактор в історії України.
19. Перші київські князі, їх внутрішня та зовнішня політика.
20. Християнізація Русі та її значення.
21. Реформаторська діяльність Володимира Великого.
22. Господарство Київської Русі.
23. Культура Київської Русі.
24. Еволюція політичного устрою Київської Русі. Причини політичної децентралізації Русі.
25. Історичне значення та проблема спадщини Київської Русі.
26. Галицьке та Волинське князівства в кінці XI – XII ст. Утворення Галицько-Волинської держави.
27. Етапи політичної історії Галицько-Волинської держави.
28. Внутрішня і зовнішня політика Данила Галицького.
29. Історичне значення Галицько-Волинської держави.
30. Українські землі у складі Великого князівства Литовського.
31. Боротьба за збереження незалежності Литовського князівства. Вітовт.
32. Наступ Польщі на українські землі. Утворення Речі Посполитої.
33. Московські змагання за українські землі (кінець XV – початок XVI ст.).
34. Соціально-економічні та політичні передумови виникнення українського козацтва.
35. Запорізька Січ. Реєстрове козацтво.
36. Виникнення братств, їх роль в історії України.
37. Етнічні процеси в Україні (XV – XVI ст.). Формування української народності.
38. Брестська церковна унія 1596 року та її історичне значення.
39. Українські міста у XIV – XVI ст. Поширення магдебурзького права.
40. Утворення Кримського ханства. Відсіч турецько-татарської агресії.
41. Видатні гетьмани козацької України (характеристика одного за вибором).
42. Військове мистецтво українського козацтва.
43. Побут, звичаї, традиції запорізького козацтва.
44. Участь українського козацтва в європейському політичному житті XVII – XVIII ст..
45. Причини, характер та періодизація національно-визвольної війни 1648-1676рр.
46. Формування української державності в ході національно-визвольної війни 1648-1676рр.
47. Програма Богдана Хмельницького щодо побудови української козацької держави та її реалізація.
48. Березневі статті: умови і правове значення.
49. Постать Б.Хмельницького в українській історії. Оцінки діяльності.

50. Україна після смерті Б.Хмельницького. Гетьмани І.Виговський та Ю.Хмельницький.
51. Період Руїни в історії України. “Вічний мир” та його наслідки для України.
52. Гетьмани доби Руїни
53. Гетьманування П. Дорошенка. Причини поразки української національно-визвольної війни 1648-1676рр. та її історичне значення.
54. Гетьман І.Мазепа: оцінки діяльності.
55. Конституція П.Орлика та її історичне значення.
56. Українська політика Петра І. Наступ Росії на українську автономію.
57. Україна в часи правління Д. Апостола.
58. Соціально-економічний розвиток України у XVIII ст.
59. Становище українських земель під владою Речі Посполитої у XVIII ст..
60. Українська політика Катерини II. Ліквідація Гетьманщини.
61. Геополітичні зміни в Україні в II пол. XVIII ст.
62. Сутність українського національного відродження XIX ст., його передумови та етапи.
63. Початок національно-духовного відродження в Наддніпрянській Україні.
64. Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г.Шевченко.
65. Національно-визвольний рух в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст. (громадівський рух).
66. Національно-визвольний рух в Західній Україні в I пол. XIX ст.
67. Національно-визвольний рух в Західній Україні в II пол. XIX ст.
68. Утворення перших політичних партій в Україні.
69. Економічний розвиток українських земель у складі Росії в першій половині XIX ст.
70. Криза кріпосницького господарства в Росії. Реформи 60-70-х рр. XIX ст. і Україна.
71. Модернізація економіки України в II пол. XIX ст
72. Аграрна політика П.А.Столипіна в Україні, її наслідки.
73. Етнічні процеси в Україні. Проблема формування української нації.
74. Історія української еміграції.
75. Україна в роки I світової війни.
76. Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії (кінець XVIII – поч. XIX ст.)
77. Вплив подій революції 1848 року на західноукраїнські землі.
78. Економічний розвиток західноукраїнських земель в др. пол XIX ст.
79. Заснування Української Центральної Ради, її соціальна база і програма.
80. I і II Універсали Центральної Ради.
81. III Універсал Центральної Ради. Проголошення УНР.
82. Проголошення радянської УНР. Війна більшовиків проти Центральної Ради.
83. IV Універсал Центральної Ради.
84. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.
85. Директорія УНР, її склад, внутрішня та зовнішня політика.
86. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки. Акт Злуки українських земель.
87. Уроки і наслідки української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.
88. Боротьба за встановлення радянської влади в Україні та її наслідки.
89. Українське національно-культурне відродження 1920-х років.
90. Соціально-економічні перетворення в Україні на основі НЕПу.
91. Сталінська політика індустріалізації.
92. Колективізація українського села. Голодомор 1932-1933 рр.
93. Тоталітаризм як явище світового порядку, його суть і особливості в Радянському Союзі.
94. Масові репресії 30-х рр. в Україні, їх наслідки.
95. Становище західноукраїнських земель в 20-30-і рр. XX століття.
96. Українське питання в європейській політиці напередодні II світової війни.
97. Радянсько-німецькі договори 1939р. і західноукраїнські землі.
98. Напад Німеччини на СРСР. Початковий період війни.
99. Німецький окупаційний режим і антинацистський опір в Україні.

100. Визволення України від німецьких загарбників. Закінчення другої світової війни. Вклад України в розгром гітлерівської Німеччини і її сателітів.
101. Україна в системі міжнародних відносин після другої світової війни. Возз'єднання українських земель.
102. Труднощі відбудовчого періоду в Україні. Голод 1946-1947 рр.
103. Суспільно-політичне життя в Україні наприкінці 40-х на поч. 50-х рр. Сталінські репресії.
104. Спроби лібералізації суспільно-політичного життя України у II пол. 50-х – I пол. 60-х рр. Шестидесятники.
105. Дисидентський рух в Україні.
106. Перебудовчі процеси в СРСР. Зростання суспільно-політичної активності населення України наприкінці 80-х – на поч. 90-х рр.
107. Україна на сучасному етапі. Дипломатичне визнання України, її міжнародна політика;
108. Формування багатопартійної системи в Україні.
109. Соціальна політика в контексті нових реалій.
110. Відродження історичної і культурної спадщини українського народу.
111. Розвиток спорту в Україні.
112. Духовне життя в Україні, міжконфесійні відносини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. Д. Нарис з новітньої історії України. – (1985 – 91 р. р.) / О. Д. Бойко. – К. : Кондор, 2004. – 357 с.
2. Бойко О.Д. Історія України / О. Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2007. – 688 с.
3. Гончарук П. С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ століття : навч. посіб. / П. С. Гончарук. – [друге вид.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
4. Гудзь В. В. Історія України : підручник [для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів] / В. В. Гудзь. – К. : Видавничий Дім “Слово”, 2003. – 616 с.
5. Греченко В. А. Історія України. Модульний курс : навч. посібник / В. А. Греченко. – Х. : Торсінг плюс, 2009. – 384 с.
6. Історія України : навч. посібник [для студентів неісторичних спеціальностей] / [кер. авт. кол. Лях Р. Д.]. – Донецьк, 1998. – 396 с.
7. Історія України: Навчально-методичний комплекс для студентів гуманітарних факультетів Київського національного університету імені Тараса Шевченка / За ред. проф. Г. Д. Казьмирчука. – К.: Логос, 2009. – 71 с.
8. Історія України ХХ – початку ХХІ століття / [П. П. Панченко, Н. П. Барановська, С. С. Падалка та ін.; за заг. ред. В. А. Смолія]. – К. : Знання, 2004. – 582 с.
9. Історія України. Нове бачення : в 2 т. / [під ред. В. А. Смолія]. – К. : Україна, 1995. – Т.1. – 1995. – 350 с.
10. Історія України. Нове бачення : в 2 т. / [під ред. В. А. Смолія]. – К. : Україна, 1996. – Т.2. – 1996. – 494 с.
11. Кормич Л. І. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття / Кормич Л. І., Багацький В. В. –Харків : Одиссей, 2000. – 480 с.
12. Юрій М. Ф. Історія України : навч. посіб. / М. Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2004. – 252 с.

ДОДАТОК А – ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Історія Закарпаття.
2. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Закарпаття.
3. Історія міста Ужгород. Пам'ятні місця Закарпаття.
4. Історія Полісся. Пам'ятні місця Полісся.
5. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Полісся.
6. Історія Києва, Чернігова, Житомира.
7. Історія міст Полтава, Суми.
8. Історія Волині.
9. Історія міст Луцьк, Рівне.
10. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Волині.
11. Пам'ятні місця Волині.
12. Історія Східної Галичини.
13. Історія міст Львів, Тернопіль, Івано-Франківськ.
14. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Східної Галичини.
15. Пам'ятні місця Східної Галичини.
16. Історія Північної Буковини.
17. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Північної Буковини.
18. Історія міста Чернівці. Пам'ятні місця Північної Буковини.
19. Історія Поділля.
20. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Поділля.
21. Історія міст Вінниця, Хмельницький.
22. Пам'ятні місця Поділля.
23. Історія Запоріжжя.
24. Історія міст Запоріжжя, Дніпропетровська.
25. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Запоріжжя.
26. Пам'ятні місця Запоріжжя.
27. Історія Слобідської України.
28. Історія міст Донецька, Луганська, Харкова.
29. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка і т.д.) Слобідської України.
30. Пам'ятні місця Слобідської України.
31. Історія Криму та Північного Причорномор'я.
32. Історія міст Південної України. Миколаїв, Одеса, Херсон.
33. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка, фольклор і т.д.) населення Криму та Північного Причорномор'я.
34. Пам'ятні місця Криму та Північного Причорномор'я.
35. Історія регіону Центральної України.
36. Етнокультурні особливості (національне харчування, одяг, вишивка, фольклор і т.д.) населення Центральної України.
37. Пам'ятні місця Центральної України.
38. Історія міст Черкаси, Кіровоград.
39. Історія прізвища моєї родини.
40. Генеалогічне дерево моєї родини.